

عنوان مقاله:

بررسی تطبیقی قاعده لاضرر در اندیشه شیخ انصاری و آخوند خراسانی

محل انتشار:

دوفصلنامه یافته های فقهی معارفی، دوره 1، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسنده:

عبدالرئوف مصباح - پژوهشگر

خلاصه مقاله:

این پژوهش تحت عنوان بررسی تطبیقی قاعده لاضرر در اندیشه شیخ انصاری و آخوند خراسانی، تلاشی است برای پاسخگویی به این پرسش که این دو اندیشمند، قاعده لاضرر را چگونه تبیین نموده اند؟ برای دستیابی به پاسخ این پرسش و پرسش های فرعی مترتب بر آن، علاوه بر آثار فقهی و اصولی شیخ اعظم و آخوند خراسانی، از آثار اندیشمندان متأخر نیز بهره گرفته شده و نظریات آنان را مورد توجه قرار داده ایم. قبل از پرداختن به دیدگاه شیخ و آخوند، نکاتی را تحت عنوان تعریف قواعد فقهی در اصطلاح دانشمندان علم اصول فقه، معنا و تعریف قاعده لاضرر با تاکید بر رویکرد شیخ اعظم و آخوند خراسانی، بررسی وازگانی که در روایات قاعده لاضرر به کار رفته از منظر واژه شناسان و اصولیین و هیئت ترکیبیه لاضرر و لاضرارکه منشا و خاستگاه برداشت های متفاوت در میان فقیهان گردیده است، مورد کاوش قرار داده ایم. آنگاه نظریه شیخ انصاری و آخوند را نسبت به قاعده لاضرر به بحث نشست و موارد اشتراک و افتراق آن را روشن ساخته ایم و در ادامه ارجحیت و برتری دیدگاه شیخ را نسبت به دیدگاه آخوند اثبات نموده، آنگاه قلمرو و گستره کاربرد قاعده لاضرر را از جهت نظری و عملی از منظر شیخ اعظم و آخوند مورد نقد و بررسی قرارداده ایم. نتایجی که در فرایند این پژوهش به آن ها دست یافت ایم عبارتند: ۱. شیخ اعظم و آخوند در نحوه ورود و پرداختن به قاعده لاضرر و بهره گیری از مبانی فقهی و استناد به روایات خاص، توافق و هماهنگی داشته و هیچ گونه تقابلی در این جهت ندارند. ۲. در برداشت از روایات قاعده، نگاه آنان متفاوت بوده است؛ زیرا از منظر شیخ آنچه در قاعده لاضرر نفی شده حکم ضرری است؛ اما به اعتقاد آخوند، نفی حکم به لسان موضوع است؛ ۳. در مورد کاربرد قاعده لاضرر هم آنان وحدت نظر ندارند؛ زیرا شیخ قاعده فوق را در تمام ابواب فقه از باب حکومت بر عناوین اولیه جاری می داند؛ اما از نگاه آخوند، گستره آن محدود بوده و در برخی موارد عناوین اولی بر آن مقدم می شود.

کلمات کلیدی:

فقه ، اصول فقه ، قاعده فقهی ، قاعده لاضرر ، شیخ انصاری ، آخوند خراسانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1579378>

